

Se "lyst" på orkanens rasen

Den er et "naturligt" indgreb i naturens orden

- og det, der ved første øjekast, synes katastrofalt, kan måske i sidste ende føre til noget godt.

Af naturvejleder Jørgen Stoltz

Umiddelbart ser orkanens rasen katastrofalt ud i feriehusområderne, alligevel er kun få huse beskadiget, og det dækkes af forsikringen. Husk at det var en storm med orkanstyrke. Vindstød af orkanstyrke som rammer hist og her, kan være svære at sikre sig mod. Men det er muligt at have en bevoksning på grunden, som er stormfast. Statistisk set kommer der en storm med 15–20 års mellemrum. Træers evne til at modstå storme er forskellig fra art til art. Måden, hvorpå vi plejer vores bevoksninger, har også betydning for det enkelte træes stormfasthed. Løvtræer er generelt mere stormfast end nåletræer. Blandt nåletræer er arter med dybgående rodnet bedst. Det er især fyrrearter og ædelgranarter. Når vi alligevel ser væltede eg og fyr, skyldes det ikke alene vindstød af orkanstyrke har lagt dem, men også i mange tilfælde en af følgende faktorer:

1. Høj grundvandsstand forhindrer effektivt alle andre træer end pil og el i at udvikle et dybtgående rodnet.
2. Træerne udvikler bedst deres rodnet i ungdomsfasen, så hvis du har plantet tæt, får det enkelte træ ikke så stort rodareal til rådighed. Sker der ikke nogen tynding af disse træer, inden kronerne begynder at gro sammen, sker der heller ikke nogen udvikling af rodsystemet. Man kan groft sige, at et træ udvikler sit rodnet ligeså langt ud fra stammen, som kronen når ud. Så hvad nytter det at have 20 meter høje træer med en indbyrdes afstand på kun 2 eller 3 meter? Det ses mange steder. Altså **foretag en tidlig tynding i træerne, inden de bliver for høje, så rodnettet kan nå at brede sig.**

Opstamning af træer formindsker det kroneareal som vinden kan få fat i, og derved mindskes risikoen for stormfald. Det kan med fordel bruges på træer, der tidligere har stået tæt og derfor ikke har udviklet et tilstrækkeligt rodnet. Opstamning giver også mulighed for mere sol på grunden og mulighed for at få nye træer og buske i gang. Læg mærke til at de fleste træarter trives dårligt under samme art dog med visse undtagelser som f.eks. bøg. Birk kommer fint under nåletræer ligesom nåletræer kan vokse under birk - forudsat at der er lys nok. Egen kommer overalt, og den vil jeg gerne slå et ekstra slag for, da det er den mest robuste og mest naturlige træart i de fleste fritidshusområder

Grunden med den stormsikre bevoksning

Den stormsikre naturgrund består altså af træer i forskellige aldre med tidlig udtynding, så de store træer har udviklet et vidt forgrenet rodnet. Der er hele tiden nye træer og buske på vej, så beslutningen om at fælde nogle af de store bliver lettere. Der er flere forskellige træarter, som kan danne grundlag for nye selvsåede træer. Træer, som på grund af sen udtynding, har et lille rodnet, opstammes så kronen udgør ca. 1/3 af træets højde. (træer som altid har stået

frit behøver ikke at blive opstammet). Større trærydninger på en grund øger risikoen for stormfald på nabogrunden – undgå derfor pludselige omlægninger af grundens bevoksningstilstand. Grunden plejes med træfældning ca. hver 5. år - yngre bevoksninger tyndes oftere men det kan klares med "ørnenæb" og håndsav!

Rydning efter stormen

De fleste har allerede fået ryddet deres grunde for væltede træer. For dem, som ikke har klarret det endnu er her nogle råd: Træer, som står og hælder, er farlige at fælde selv, ligesom træer der ligger ind over hinanden. Det er store kræfter, der udløses, når man skære disse træer fri. I bedste fald kommer motorsaven til at sidde urokkelig fast, og i værste fald flækker træet pludselig og voldsomt, og kan afstedkomme meget alvorlige ulykker. Lad fagmænd klare disse opgaver. Omvendt er der ingen grund til at bruge mange penge på at få ryddet træstubbe hvis det er en naturgrund du har. I skoven graver man jo heller ikke stubbene op. De formulder ad åre, og imens er de til gavn for mange svampe, insekter og spætten. Derimod er der god grund til at ofre penge på at få kørt alle grene og kvas til de kommunale grenpladser. Jo bedre du rydder for kvas på de sandede og lette jorde, jo større chance har du for at lyng og andre vilde blomster igen vil indfinde sig. Lader du grene og kvas ligge eller hugger det til flis på stedet, får du en høj vegetation af hindbær, brombær, gederams og i værste fald en masse brændenælder på grund af al det næringsstof, som frigives. Det overskydende nærringstof i form af nitrat udvaskes af regnen og føres ned til det grundvand, som dine efterkommere skal drikke. Benyt derfor kommunernes tilbud om at modtage grenaffaldet på de tre grenpladser i Odsherred.

En enkel lille kvasbunke på grunden til mindre beskæringsaffald kan dog være til gavn for snoge, pindsvin, gærdesmutter og mange andre.

Lad lyset gøre sin virkning.

Der er nu kommet meget lys til grundene – nogen synes for meget. Men så tænk på, at der slet ikke groede træer her for 50 år siden. Stormen har væltet mange træer, som du ikke ville nænne at fælde, fordi du selv eller en du kender, har plantet dem i sin tid. Var nogle af træerne på grunden ikke blevet rigeligt høje? Grunden lå i skygge det meste af dagen, så hverken firben, vilde blomster og ikke mindst dig selv kunne nyde at trives i solen. Nu er de træer så væk, og i stedet for bare at plante nye, bør du benytte lejligheden til at vurdere, hvordan du egentlig ønsker at fritidsgrunden skal udvikle sig. Der er måske mere brug for lavere beplantning til at give læ mod vind og indsigt fra vejen, i form af buske som tillige giver skjul og føde til en lang række pattedyr, krybdyr, fugle og insekter.

– Tænk før du planter.

Prøv at lade være med at tilplante hele grunden – vælg strategiske steder hvor, der er brug for det til f.eks. læ omkring siddepladser og lav andre steder med udsyn over åbne lyng- eller blomsterengsarealer evt. under opstammede træer. Tal med naboen om at skabe sammenhæng i disse arealer, så I får videre udsyn end den enkelte jordlod kan byde på. Lad fugtige partier ligge lysåbne. Det er til gavn for klokkelyng, mosebølle, porse, krybpil - en masse

blomsterplanter - tudser, frøer og padder, og så får myggene langt flere fjender i solen.

Inden du begynder at plante, bør du se, om der kommer selvsåede planter. Disse er jo gratis, går ikke ud i tørre somre og hører som regel mere naturligt til på grunden og i det omgivne landskab.

Se efter selvsåede tjørn, benved, kvalkved, gyvel, enebær, røn, hassel, hund-rose og bjergfyr. Lad også enkelte træer komme til, hvor de ikke kommer til at skygge. Du vil især kunne finde eg, skovfyr, birk og fuglekirsebær. Egetræer kan både anvendes som høje træer og som lavt egepur, der holder bladene om vinteren. Egepuret opstår, når egne stresses af haren og råvildtes bid af topknopperne eller af havgusen saltsvidning af skuddene. Du kan efterligne råvildtes bid ved at klippe eller nippe de yderste knopper af egetræet, når du synes, det er blevet højt nok. Så vil det brede sig og blive et lille miniaturretæ.